

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 231092 20 Rev
Banjaluka, 02.12.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca TO RS, B., zastupanog po punomoćniku D.T., advokatu iz B., protiv tužene G.S. iz B., koju zastupa punomoćnik D.K., advokat iz B., radi sticanja bez osnova, odlučujući o reviziji tužene protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 231092 19 Gž od 18.03.2020. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 02.12.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Zahtjev tužioca za naknadu troškova revizionog postupka se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 231092 16 P od 06.05.2019. godine, obavezana je tužena da tužiocu na ime sticanja bez osnova isplati iznos od 30.982,61 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 17.04.2014. godine do isplate.

Obavezana je tužena da tužiocu nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.529,55 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od presuđenja do isplate.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 231092 19 Gž od 18.03.2020. godine, žalba tužene je djelimično usvojena i presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 231092 16 P od 06.05.2019. godine preinačena u dijelu odluke o zakonskoj zateznoj kamati dosuđenoj na iznos glavnog duga, tako da se tužena obavezuje da plati zakonsku zateznu kamatu počev od 26.01.2016. godine do isplate, umjesto od 17.04.2014. godine do isplate, dok je u ostalom dijelu žalba odbijena i prvostepena presuda u preostalom dosuđujućem dijelu odluke o glavnoj stvari i troškovima parničnog postupka, potvrđena.

Zahtjev tužene za naknadu troškova žalbenog postupka u iznosu od 1.316,25 KM i takse na žalbu je odbijen.

Zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 1.316,25 KM je odbijen.

Blagovremenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužena iz razloga pogrešne primjene materijalnog prava i prekoračenja tužbenog zahtjeva, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužilac predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovom parničnom postupku je zahtjev tužioca da mu tužena po osnovu sticanja bez osnova isplati iznos od 30.982,61 KM sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima parničnog postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 093384 12 P 2 od 25.03.2013. godine, koja je potvrđena presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 093384 13 Gž 2 od 11.12.2013. godine, djelimično usvojen tužbeni zahtjev tužene i obavezan tužilac da isplati tuženoj naknadu po osnovu izgubljene zarade u iznosu od 16.611,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, te doprinose za period od 01.10.2009. godine do 29.04.2010. godine; da je tužena kao tražilac izvršenja dana 31.01.2014. godine podnijela prijedlog za izvršenje na osnovu pravosnažne presude na osnovu koga je Osnovni sud u Banjaluci donio rješenje o izvršenju broj 71 0 I 184972 14 I dana 03.03.2014. godine; da je izvršenik prema rješenju o izvršenju isplatio na ime troškova izvršnog postupka dana 16.04.2014. godine iznos od 600,00 KM, dana 16.04.2014. godine kamatu na glavni dug u iznosu od 13.771,61 KM i dio glavnog duga u iznosu od 6.131,55 KM i 10.479,45 KM, odnosno ukupno 30.982,61 KM; da je Vrhovni sud Republike Srpske odlučujući po reviziji tužioca donio presudu broj 71 0 P 093384 14 Rev od 21.10.2015. godine, kojom je preinačio presudu Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 093384 13 Gž 2 od 11.12.2013. godine tako što je tužbeni zahtjev tužiteljice u cijelosti odbijen; da je na osnovu nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke Zorana Blagojevića utvrđeno da cjelokupan iznos duga koji je isplaćen tuženoj po navedenim presudama iznosi 30.982,61 KM.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je našao da je donošenjem presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 71 0 P 093384 14 Rev, otpao pravni osnov za isplatu navedenog novčanog iznosa tuženoj i da su ispunjeni uslovi da se u konkretnom slučaju naloži tuženoj da tužiocu vrati isplaćeni novčani iznos po osnovu sticanja bez osnova, temeljem odredbe člana 210. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 19/93, 3/96, 39/03 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO), zbog čega je usvojio tužbeni zahtjev.

Visinu potraživanja prvostepeni sud je utvrdio na osnovu nalaza vještaka ekonomske struke Zorana Blagojevića prema kome je tuženoj isplaćen iznos od 30.982,61 KM.

Odlučujući o žalbi tužene drugostepeni sud je žalbu djelimično usvojio i presudu Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 231092 16 P od 06.05.2019. godine, preinačio u dijelu odluke o zakonskoj zateznoj kamati dosuđenoj na iznos glavnog duga, tako što je tuženu obavezao da plati zakonsku zateznu kamatu počev od 26.01.2016. godine do isplate, umjesto od 17.04.2014. godine do isplate, dok je u ostalom dijelu žalba odbijena i prvostepena presuda u preostalom dosuđujućem dijelu

odluke o glavnoj stvari i troškovima parničnog postupka, potvrđena, temeljem odredbe člana 229. stav 1. tačka 4. i člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, u daljem tekstu: ZPP).

Obrazložio je da je pravilno prvostepeni sud utvrdio je tužilac po pravosnažnoj i izvršnoj presudi Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 093348 12 P 2 od 25.03.2013. godine isplatio tuženoj ukupan iznos od 30.982,61 KM, te da je osnov po kome je tuženoj isplaćen sporni iznos otpao donošenjem presude Vrhovnog suda Republike Srpske, slijedom čega je shodno odredbi člana 210. stav 2. ZOO, nastala obaveza tužene da vrati tužiocu traženi novčani iznos.

Po ocjeni drugostepenog suda činjenica da je tužilac u tužbi naveo da traži iznos od 30.614,20 KM, a da je nakon izvršenog vještačenja opredijelio tužbeni zahtjev na iznos duga koji je dosuđen, ne daje osnova za zaključak da je prvostepeni sud povredom odredaba parničnog postupka iz člana 57. ZPP dozvolio preinačenje tužbe i pored protivljenja tužene.

Budući da je tuženoj sporni iznos isplaćen po osnovu pravosnažnih sudskih odluka, drugostepeni sud nalazi da se ista se ne može smatrati nesavjesnim sticajem i da u smislu odredbe člana 214. ZOO tužiocu na utvrđeni iznos duga pripada zakonska zatezna kamata od dana podnošenja tužbe tj. od 26.01.2016. godine pa do isplate.

Odluka drugostepenog suda je pravilna.

Sticanje bez osnova predstavlja jedan od izvora obligacionih odnosa i prema odredbi člana 210. ZOO, predstavlja situaciju u kojoj je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili zakonu, pa je sticalac dužan da ga vrati, a kad to nije moguće da nadoknadi vrijednost postignutih koristi. Dakle, prema ovoj zakonskoj odredbi neosnovano bogaćenje predstavlja umanj enje nečije imovine i uvećanje imovine drugog lica, te postojanje međusobne veze između umanj enja i uvećanja imovine dvaju lica, a da pri tome između uvećanja i umanj enja imovine nema osnova, odnosno pravne veze. Obaveza vraćanja nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao.

Nije sporno da je tužilac po pravosnažnoj presudi Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 093348 12 P 2 od 25.03.2013. godine bio obavezan da plati tuženoj u toj presudi dosuđene iznose. Tužena je tražila izvršenje navedene presude u izvršnom postupku, što je utvrđeno čitanjem izvršnog spisa Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 I 184972 14 I i u tom postupku naplatila dosuđene iznose.

Pravilno nižestepeni sudovi zaključuju da je donošenjem presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 71 0 P 093384 14 Rev od 21.10.2015. godine kojom je tužbeni zahtjev tužiteljice odbijen, otpao osnov po kome je tuženoj bio isplaćen dosuđeni iznos. Od tada se smatra da se tužena neosnovano obogatila, a tužilac neosnovano osiromašio, pa je shodno odredbi člana 210. stav 2. ZOO, nastala obaveza tužene da vrati tužiocu primljeno, s obzirom na osnov koji je kasnije otpao.

Suma vrijednosti koju kao protivvrijednost duguje tužena kao obogaćeno lice na ime restitucije sastoji se u davanju tužiocu kao osiromašenom one sume novca koja po vrijednosti treba da odgovara onome čime se neosnovano obogatila, odnosno onome čime je tužilac neosnovano osiromašen.

U konkretnom slučaju nalazom i mišljenjem vještaka utvrđeno je da je tuženoj po pravosnažnoj presudi Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 093348 12 P 2 od 25.03.2013. godine isplaćeno po osnovu glavnog duga 16.611,00 KM, na ime kamate 13.771,61 KM, što iznosi 30.382,61 KM, te da je tužilac platio i troškove izvršnog postupka u iznosu od 600,00 KM, pa je pravilan zaključak nižestepenih sudova da je trebalo obavezati tuženu da tužiocu vrati iznos od 30.982,61 KM, što predstavlja iznos za koji je tužilac neosnovano osiromašio.

Neosnovano tužena prigovara da su počinjene povrede odredaba parničnog postupka iz člana 56. i 57. ZPP, koje vidi u tome što je sud i pored protivljenja tužene dozvolio da tužilac nakon izvršenog vještačenja preinači tužbu povećanjem tužbenog zahtjeva na iznos od 30.982,61 KM, u odnosu na zahtjev u tužbi kojim je tražio isplatu iznosa od 30.614,20 KM. Tužilac je na pripremnom ročištu upravo radi utvrđivanja visine potraživanja i visine tužbenog zahtjeva, predložio da se provede vještačenje po vještaku ekonomske struke, što je sud dozvolio, pa kada je taj dokaz izveden na glavnoj raspravi, nije bilo smetnje da tužilac tužbu preinači na opisani način i tužbeni zahtjev uskladi sa nalazom vještaka, jer to nije mogao bez svoje krivice uraditi do završetka pripremnog ročišta, a tužena kojoj je ranije dostavljen nalaz vještaka, je mogla raspravljati po preinačenoj tužbi bez odlaganja glavne rasprave, obzirom da joj zbog obima i vrste preinačenja nije bila potrebna posebna priprema.

Pored toga, neosnovano se tužena poziva na to da je tužba nedozvoljena u smislu odrede člana 54. stav 3. i 4. Zakona o izvršnom postupku („Sl. glasnik RS“, broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 i 66/18 – u daljem tekstu: ZIP). Tom odredbom je propisano da prijedlog za protivizvršenje izvršenik može podnijeti u roku od 30 dana od dana saznanja za razlog za protivizvršenje, a najkasnije u roku od jedne godine od dana okončanja izvršnog postupka, te da prije isteka tog roka ne može potraživanje ostvarivati u parnici.

Rok određen odredbom člana 54. stav 3. ZIP je mogućnost koju taj zakon predviđa za izvršenika, kako bi mu u tom istom postupku, bez vođenja drugih postupaka, bio vraćen iznos za koji se utvrdi da je neosnovano naplaćen, a ne sprečava izvršenika da podnese tužbu i da u parnici traži vraćanje datog po pravilima o neosnovanom obogaćenju. Jedino ograničenje u tom pogledu ZIP predviđa u stavu 4. člana 54. - da izvršenik ne može prije isteka roka iz stava 3. potraživanje ostvariti u parničnom postupku.

Kada se ima u vidu da je Osnovni sud u Banjaluci donio rješenje da je izvršenje provedeno u cjelosti dana 24.11.2014. godine, da je Vrhovni sud Republike Srpske odlučujući po reviziji tužioca donio presudu broj 71 0 P 093384 14 Rev od 21.10.2015. godine, da je tužba u ovoj parnici podnesena 26.01.2016. godine, proizlazi da je tužilac tužbu podnio nakon isteka roka od godinu dana od kada je okončan izvršni postupak.

Neosnovano se u reviziji pobija i odluka drugostepenog suda u pogledu troškova postupka, jer iako je žalba tužene djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena u odnosu na akcesorno potraživanje – zakonske zatezne kamate, to nije uticalo na uspjeh tužiteljice u parnici, pa nije bilo uslova ni za preinačenje odluke o troškovima postupka.

Prema izloženom, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje u reviziji, a ni onih na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, zbog čega je primjenom odredbe člana 248. ZPP revizija odbijena.

Zahtjev tužioca za naknadu troškova revizionog postupka koji se odnose na sastav odgovora na reviziju u iznosu od ukupno 1.316,25 KM je odbijen na osnovu odredbe člana 397. stav 1. ZPP, u vezi sa članom 387. stav 1. istog zakona, obzirom da ovi troškovi nisu bili nužni za vođenje parnice, niti od značaja za zaštitu prava tužioca u postupku po ovom pravnom lijeku.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić